

klankwoorden

K0

De klankwoorden op deze bladzijdes heb je eerder geleerd in groep 4 en 5.
Ze staan nu niet meer op aparte uitlegkaarten.

drie medeklinkers achter elkaar

K1 het **strand**
sprinten
splitsen

de **barst**
de **kunst**
de tandarts
het **grootst**
de **helft**
de **tekst**
de **markt**

woorden met **sch** en **schr**

K2 de **schade**
het **schild**
schommelen
schaatsen
beschermen

ik **schrijf**
schrikken
het **schriftje**
de **schreeuw**
de **schroeven**

woorden met **kleefletters** (met l)

K8 ik **volg**
de **melk**
de **wolk**
welk
de **film**
de **zalm**
ik **help**
de **tulp**
de **golf**
twaalf

woorden met **kleefletters** (met r)

K8 de **berg**
ik **zorg**
de **jurk**
het **werk**
de **arm**
het **scherm**
het **dorp**
scherp
ik **durf**
de **verf**

woorden met **aa**i, **oe**i en **oo**i

K4

de **haai**
dra**ai**en
het wa**ai**t
een sa**ai**e film

ik **roe**i
gro**oe**ien
de **ko**eien

de **koo**i
goo**ie**n
de **mo**oie dag
de **oo**ievaar

woorden met **eer**, **eur** en **oor**

K7

de **peer**
ik **leer**
kam**per**en

de **deur**
de be**keu**ring
ge**beu**ren

het **oor**
het **woor**d
de **toer**n
bev**roer**en

woorden met **eeuw**, **ieuw** en **uw**

K9

de **leeuw**
s**neeuw**en
eeuwig

nieuw
nieuwer
ben**ieuw**d

ik **duw**
uw jas
de zenu**w**en
afschu**w**elijk

woorden met **ng** en **nk**

Bij de klanken /ng/ en /ngk/ horen allebei twee letters: **ng** en **nk**.
Je schrijft nooit **ngk** achter elkaar, dat wordt altijd **nk**.

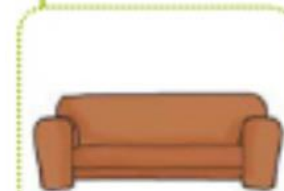
Hoor je aan het eind van de klankgroep **ng** of **nk**?
Denk dan niet aan open en gesloten lettergrepen.
Schrijf gewoon wat je hoort.

Verkleinwoorden van sommige woorden op **~ng** worden gemaakt met **~etje**: *slangetje*, *ringetje*.
Woorden met het vaste stukje **~ing** hebben een verkleinwoord op **~inkje**: *woninkje*, *leidinkje*, *puddinkje*, *kettinkje*.

Onthoud: **zingen** van *muziek*: **ng** **zinken** van *boten*: **nk**
dringen van *drukke*: **ng** **drinken** van *water*: **nk**

bang

de bank

woorden met **ng**

de vingers
enge films
lange haren
de lengte
het springtouw
de lieveling
de jongen
het jongetje
het slangetje
het ringetje

zingen
de zanger
de zangeres
de koning
de koningin
de hengel
het hengsel
de angst
de opbrengst
jongste

woorden met **nk**

links
zinken
de boot zonk
de inkt
bedanken
de frisdrank
het plankje
het kettinkje
het puddinkje
het woninkje

de enkel
de klinker
de sprinkhaan
hinkelen
ondanks
de wenkbrauw
het anker
de jonkvrouw
een flinke klap
de donkere dag

woorden met een **stomme e**

Een *stomme e* is een **e** die als /u/ klinkt.
De klemtoon valt nooit op een stomme e.

Vaak staat een stomme e (bijna) aan het eind van het woord:
*de boek**e**n, de tijg**e**r, de sleutel, de blik**e**m, het meisj**e**.*

Verkleinwoorden en bijvoeglijke naamwoorden eindigen vaak op een stomme e:
*het hondj**e**, het kraantj**e**, het karretj**e**; een rod**e** fiets, een jong**e** hond.*
Dat lees je ook op de uitlegkaarten R2 en R8.

Een stomme e kan ook midden in een woord staan: *beg**i**n, wandel**e**laar, tek**e**ning.*
Na een stomme e schrijf je geen dubbele medeklinker.
Want: hoor je een stomme e? Dan schrijf je wat je hoort!

de sleutel

woorden op
~en, ~er, ~el, ~em en ~e

de boek**en**
de keuk**en**
open

de tijg**er**
zonder

de vog**el**
de spiegel

de blik**sem**
stiek**em**

de aard**e**
de kudde

verkleinwoorden op ~e

het sleutel**tje**
het hond**je**
het feest**je**
het bril**letje**
het raamp**je**

bijvoeglijke naamwoorden
op ~e

de nieuw**e** school
een flauw**e** grap
de grote**e** tuin
een dun**n**e laag
een drog**e** doek
het scher**p**e mes

een stomme e aan het
eind van de lettergreep

gewel**d**ig
het gedrag
begrij**p**en
beleef**d**

de wandel**ing**
de tek**ening**
de eier**en**
de moss**en**
de amand**elen**
de blad**eren**
de aardapp**elen**
tim**mer**en
knikk**er**en
mogel**ijk**

K6

groep 6

vaste stukjes vooraan: **on~**, **ont~**, **ge~**, **be~**, **ver~** en **her~**

De stukjes **ge~**, **be~** en **ver~** zijn *vaste stukjes*.

Die schrijf je altijd hetzelfde.

De **e** in de stukjes **ge**, **be** en **ver** is een stomme e.

Ook **on~** en **ont~** zijn vaste stukjes.

Het stukje **on~** betekent *niet*: **ongewoon** = niet gewoon, **oneven** = niet even.

Je kent het ook uit woorden als: **ongeluk**, **onweer**, **onkruid**, **onzin**.

Het stukje **ont~** bestaat ook. Denk daarbij *niet* aan de betekenis van **on~**!

Het vaste stukje **her~** betekent: *opnieuw*, *nog een keer*.

Die betekenis zit ook in **herkennen**, **herhalen**, **herinneren**, **herstellen**.

Ook **aller~** en **super~** zijn vaste stukjes: **allereerste**, **allerbeste**, **allertiefste**; **super slim**, **supersnel**, **superlijm**, **supermarkt**.

1 3 5 7 9

11 13 15

17 19

oneven

ontbijten

het gebak

woorden met **on~**

oneven
onnodig
onmogelijk
onvriendelijk
onveilig
onbelangrijk
ongerust

woorden met **ont~**

ontbijten
ontvangen
ontdekken
ontmoeten
ontploffen
ontbreken
ontsnappen

woorden met **ge~**

het gebak
het getal
het gewicht
het geduld
de gewoonte
geweldig
gevaarlijk

woorden met **be~**

bestellen
berekenen
beschermen
beneden
benieuwd
bereikbaar
de bekeuring

woorden met **ver~**

vertellen
verstandig
verlegen
verstoppertje
het verschil
de vergissing
de vergadering

woorden met **her~**

herhalen
herkennen
herstellen
herdenken
herkauwen
hervatten
zich herinneren

vaste stukjes achteraan: ~ig(e) en ~lijk(e)

Je hoort /ig/ of /ug/ aan het eind van een woord, je schrijft **ig**: *aardig*.

Je hoort /luk/ aan het eind van een woord, je schrijft **lijk**: *eerlijk*.

De stukjes ~ig en ~lijk zijn *vaste stukjes*. Die schrijf je altijd hetzelfde.

De klemtoon valt *niet* op het stukje **ig** of **lijk**.

Daarom klinken de **i** en de **ij** in die stukjes als /u/ (net als een stomme e).

Er bestaan ook woorden met **ug** en **luk**: *rug*, *vlug*, *brug*, *terug*; *geluk*, *mislukt*.

Bij die woorden valt de klemtoon *wel* op de stukjes **ug** en **luk**.

Maak je woorden op ~ig of ~lijk langer, dan komt er alleen een **e** achter:

aardige, *eerlijke*.

In sommige woorden staat voor **lijk** een stomme e. Na een stomme e schrijf je geen dubbele medeklinker. In het stukje ~elijk schrijf je maar één **l**: *duidelijk*.

jarig

gevaarlijk

woorden op ~ig

jarig
stevig
nodig
vochtig
driftig
gierig
nuttig

toevallig
hongerig
gelukkig
voorzichtig
nieuwsgierig

twintig
dertig

woorden op ~lijk

gevaarlijk
vrolijk
lelijk
moeilijk
eigenlijk
eindelijk
niet kwalijk nemen

makkelijk
duidelijk
hartelijk
hopelijk
vriendelijk
mogelijk

woorden op ~ige of ~lijke

een prettige dag
een deftige dame
een zonnige ochtend
een rommelige kamer
een prachtige jurk
de enige keer
de vorige week

een moeilijke puzzel
een gevaarlijke bocht
een heerlijke taart
vrolijke gezichten
een makkelijke opdracht
een vriendelijke man
een feestelijke dag

vaste stukjes achteraan: ~ing, ~sel, ~te en ~heid

Net als bijvoorbeeld ~er en ~aar zijn ~ing, ~sel, ~te en ~heid vaste stukjes.

De meeste woorden op ~ing zijn gemaakt van werkwoorden:
buigen – buiging, opruimen – opruiming, verrassen – verrassing.

Onthoud: het woord *verrassing* schrijf je met twee keer *r* en twee keer *s*.

Ook veel woorden op ~sel zijn van werkwoorden gemaakt:

mengen – mengsel, raden – raadsel, voeden – voedsel, plakken – plaksel.

De meeste woorden op ~te en ~heid zijn gemaakt van een bijvoeglijk naamwoord:

ziek – ziekte; warm – warmte; veilig – veiligheid, gezellig – gezelligheid.

Veel woorden op ~te hebben te maken met meten en ruimte:

hoog – hoogte, vlak – vlakte, diep – diepte, lang – lengte.

Let op de spelling van deze woorden: *groot – de grootte, breed – de breedte.*

de buiging

woorden op ~ing

de vergissing
de beslissing
de oefening
de uitvinding
de verrassing
de opleiding
de beweging
de verpakking

woorden op ~te

de lengte
de grootte
de breedte
de hitte
de ruimte
de ziekte
de geboorte
de belofte

woorden op ~sel

het zaagsel
het hengsel
het kapsel
een deksel
het mengsel
het raadsel
het voedsel
het knipsel

woorden op ~heid

de wijsheid
de waarheid
de zekerheid
de veiligheid
de gezondheid
de verlegenheid
de boosheid
de oudheid

de loodgieter
de toeschouwer
de tegenstander

de zwemster
de toneelspeelster

de tekenaar
de kunstenaar
de eigenaar

de acteur
de directeur

de toerist
de gitarist

de kruidenier
de koetsier

vaste stukjes achteraan: ~atie, ~itie en ~tie

De stukjes ~atie, ~itie en ~tie zijn *vaste stukjes* in woorden als *prestatie*, *politie* en *vakantie*.

In die woorden spreek je de **t** van ~tie niet uit als /t/, maar als /ts/ of /s/.

De meeste woorden op ~atie zijn gemaakt van werkwoorden op ~eren:
presteren – *prestatie*, *combineren* – *combinatie*, *opereren* – *operatie*.

Van het vaste stukje ~itie schrijf je de eerste klank /ie/ als **i**, de tweede als **ie**:
politie, *conditie*, *notitie*.

Voor het stukje ~tie staat soms een **c**. In die woorden spreek je de letters **ct** uit als /ks/: *actie*, *redactie*, *selectie*.

Het meervoud van al deze woorden met ~atie, ~itie en ~tie schrijf je met ~s.
Bij de uitspraak is geen verwarring mogelijk, dus schrijf je niet 's, maar **s**:
prestaties, *notities*, *vakanties*.

de politie

woorden op ~**atie**

de prestatie
de operatie
de reparatie
de informatie
de presentatie
de imitatie
de situatie
de illustratie
de combinatie
de demonstratie
de organisatie
de sensatie
de variatie
de communicatie
de publicatie

woorden op ~**itie**

de politie
de positie
de notitie
de expeditie
de auditie
de conditie
de traditie

woorden op ~**tie**

de vakantie
de garantie
de advertentie
de assistentie
attentie!
de portie

de actie
de reactie
de redactie
de selectie
de correctie
de inspectie
de productie

woorden op ~d en ~t

R1

groep 6

Eindigt een woord op de klank /t/?
Maak het woord langer. Dan weet je of je **d** of **t** schrijft.

honden, dus: *hond* *kranten*, dus: *krant*
koude, dus: *koud* *stoute*, dus: *stout*
raden, dus: *het raadsel* *kosten*, dus: *kostbaar*

De **d** of de **t** blijft staan als je het woord langer maakt.

de vriend – *het vriendje* *de boot* – *het bootje*
de voet – *de voetbal* *de hand* – *de handschoen*

Onthoud: **hard** van *rennen* en *geluid*: ~d **hart** van *je lichaam*: ~t
nood van *nodig*: ~d **noot** van *noten*: ~t

Is een woord op /t/ de hij-vorm van een werkwoord (tegenwoordige tijd)?

Dan mag je het woord *niet* langer maken.

De hij-vorm schrijf je altijd als ik-vorm + **t**: *hij wandelt*, *zij kleurt*, *de man roeit*.

de hond

de boot

je hoort /t/, je schrijft **d**

de hond
de naald
de jeugd
het beeld
hard klinken

het hondje
het vriendje

het beeldscherm
de hoofdstad

Nederlands
tweedehands

de ochtend
de avond
spannend
het verstand
kwaad

het beeldje
het draadje

de handdoek
de nooduitgang

steeds
de gids

je hoort /t/, je schrijft **t**

de boot
de voet
de kwast
de post
het hart

het bootje
het feestje

de postzegel
de voetbal

de tandarts
de koorts

de plant
de sport
de staart
de schat
zwart

het gedichtje
de nootjes

de schatkist
de sporttas

niets
plotseling

verkleinwoorden

R2

De meeste verkleinwoorden maak je door *~je* of *~tje* achter het woord te zetten:
de tas – *het tasje*, *de kraan* – *het kraantje*.

Eindigt het woord op *~d* of *~t*? Daar komt alleen *~je* achter:
de vriend – *het vriendje*, *de kast* – *het kastje*.

Veel woorden met een korte klinker hebben een verkleinwoord op *~etje*:
de pan – *het pannetje*, *de bril* – *het brilletje*, *de zon* – *het zonnetje*.

Sommige woorden op *~m* hebben een verkleinwoord op *~pje*:
het raam – *het raampje*, *de boom* – *het boompje*.

Eindigt een woord op *~a*, *~i*, *~o*, *~u* of *~ee*?

Dan eindigt het verkleinwoord op *~aatje*, *~ietje*, *~ootje*, *~uutje* of *~eetje*:
la – *laatje*, *taxi* – *taxietje*, *auto* – *autootje*, *paraplu* – *parapluutje*, *idee* – *ideetje*.

Veel woorden op het vaste stukje *~ing* hebben een verkleinwoord op *~kje*:
de woning – *het woninkje*, *de ketting* – *het kettinkje*.

het handje

het kraantje

verkleinwoorden
op ~je

het huisje
het zakdoekje
het feestje
het korstje
het hondje
het potloodje
het stadje
het armbandje

verkleinwoorden
op ~kje

het kettinkje
het woninkje
het puddinkje
het harinkje
het buiginkje

verkleinwoorden
op ~tje

het kraantje
het sleutelje
het verhaaltje
het gordijntje
het papierje
het kiezelsteentje
het scheurtje
het knietje

het slaatje
het kiwietje
het parapluutje
het ideetje
de autootjes

verkleinwoorden
op ~etje

het karretje
het stemmetje
het kammetje
het mannetje
het brilletje
het zinnetje
het sterretje
de spulletjes
het slangetje
het dingetje
het tongetje
het ringetje
het jongetje

verkleinwoorden
op ~pje

het raampje
het riempje
het duimpje
het filmpje
het rijmpje
het armpje
het kraampje
het schermje
het geheimje
het probleemje
het bezempje
het kauwgomje
het boterbloempje

samenstellingen

R3

groep 6

Samenstellingen zijn lange woorden, gemaakt van twee *goede* woorden. Zo is *voetbal* (*voet* + *bal*) een samenstelling, *handig* (*hand* + *ig*) niet. Schrijf je de twee woorddelen van een samenstelling goed? Dan schrijf je ook de samenstelling goed.

Let op de laatste letter van het eerste woord. Is dat een **d**? Dan blijft die **d** staan: *tijdschrift*, *zandbak*.

Soms hoor je de laatste letter van het eerste woorddeel niet duidelijk. Maar die letter schrijf je wel: *postzegel*, *kastdeur*, *hoofdpijn*, *schildpad*.

Kijk naar het woord *handdoek*. De laatste letter van *hand* is een **d**, de eerste letter van *doek* ook.

Het eerste woorddeel van een samenstelling kan een voorzetsel zijn: *optellen*, *inpakken*, *voorstellen*, *uittrekken*, *achterblijven*, *afwassen*.

de voetbal

de handdoek

samenstellingen

de **snel**trein
de **tuin**deur
het **klim**rek
de **speur**tocht
het **herfst**weer
de **zwem**broek
de **trouw**jurk
de **strijk**plank
de **teen**slippers

de **zak**doek
de **kast**deur
de **inkt**vis
de **jas**zak
de **glim**lach
de **stof**zuiger
binnenkort

de **feest**dag
het **nacht**kastje
het **licht**bed
de **post**zegel
de **schild**pad
de **licht**straal
het **uit**zicht
de **tekst**schrijver
de **kerst**vakantie

de **boot**tocht
de **loop**plank
het **rolluik**
de **sport**tas
de **tennis**schoen
achttien
de **hand**doek

de **wind**molen
de **tand**arts
de **hand**tekening
het **beeld**scherm
het **stad**huis
het **tijd**schrift
het **klad**blok
de **aard**beving
de **zand**bank

opvangen
instappen
uittrekken
doorzetten
omdraaien
oversteken
tegenhouden

meervouden op ~en, ~s en ~'s

De meeste woorden hebben een meervoud op ~en:

taak – taken, tak – takken, raaf – raven, neus – neuzen, stad – steden, schip – schepen, glas – glazen, weg – wegen, lot – loten, kind – kinderen, ei – eieren.

Op uitlegkaart O6-a staan enkele meervouden van woorden op ~ns, ~rs en ~rf.

Daarvoor gelden geen vaste regels.

Ook veel woorden hebben een meervoud op ~s: *kamer – kamers, meisje – meisjes, familie – families.*

Die woorden kun je niet verkeerd uitspreken.

Woorden op ~a, ~i, ~o, ~u en ~y hebben een meervoud op 's:

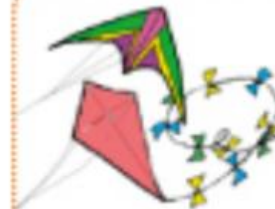
oma – oma's, taxi – taxi's, auto – auto's, paraplu – paraplu's, baby – baby's.

Want zonder 's kun je het woord verkeerd uitspreken. Dan rijmt *autos* op *bos*.

Kun je het woord niet verkeerd uitspreken? Dan krijgt het meervoud niet 's maar s: *stempel – stempels, vlieger – vliegers, meisje – meisjes.*

de duimen

de vliegers

de auto's

meervouden op ~en

een vriend	-	twee vriend en
een trein	-	twee trein en
een straat	-	twee strat en
een minuut	-	twee min uten
een bal	-	twee ball en
een verschil	-	twee verschill en
een druif	-	twee druiv en
een neef	-	twee nev en
een neus	-	twee neuz en
een matroos	-	twee matroz en
een slof	-	twee sloff en
een fles	-	twee fless en

meervouden op ~s en ~'s

een kamer	-	twee kamer s
een meisje	-	twee meisj es
een dictee	-	twee dicte es
een televisie	-	twee televisie s
een ruzie	-	twee ruzie s
een serie	-	twee serie s
een kassa	-	twee kassa' s
een pagina	-	twee pagina' s
een taxi	-	twee taxi' s
een foto	-	twee foto' s
een salto	-	twee salto' s
een paraplu	-	twee paraplu' s
een baby	-	twee baby' s

R5-a

lettergrepen: schrijf wat je hoort

Klankgroepen *hoor* je, lettergrepen *schrijf* je.

Op de kaarten R5-b en R5-c staan regels voor woorden met een open of een gesloten lettergreep.

Maar die regels heb je niet voor al die woorden nodig.

Bij veel woorden met meer lettergrepen schrijf je gewoon wat je hoort.

Denk steeds: wat hoor je aan het eind van de klankgroep?

Hoor je daar een *medeklinker*?

Dan schrijf je wat je hoort.

de *lente*, de *woorden*, *anders*

Hoor je daar een *tweetekenklinker* of een *stomme e*?

Dan schrijf je ook wat je hoort.

de *keuken*, de *voeten*; *bescherming*, *stempelen*

de paarden

Wat hoor je aan het eind van de *klankgroep*?

je hoort een
medeklinker

de gro**o**n**t**e
de fiet**s**ers
de wandel**ing**
de kind**er**en
behand**e**len
gev**o**nden
het winterwe**e**r
maandelij**s**
het onderz**o**ek
verke**e**rde

je hoort een
tweetekenklinker

de bed**oe**ling
het sleut**e**ltje
de verhu**iz**ing
bevrie**z**en
verdrie**t**ig
bere**ik**en
verkle**in**en
verdw**ij**nen
de geb**ou**wen
nauwel**ij**ks

je hoort een
stomme e

de gewo**o**n**t**e
gedu**l**dig
de beslis**s**ing
de beric**h**ten
de rek**e**ning
stemp**e**len
and**e**re
de eie**r**en
het spel**l**etje
het vlag**g**etje

woorden met een **open lettergreep**

R5-b

Klankgroepen *hoor* je, lettergrepen *schrijf* je.
 Hoor je aan het eind van een klankgroep
 een *lange klinker* (/aa/, /ee/, /oo/ of /uu/)?
 Dan schrijf je aan het eind van de lettergreep
één klinker: a, e, o of u.

Je hoort de klankgroepen: /moo/ /len/.

Je schrijft de lettergrepen:

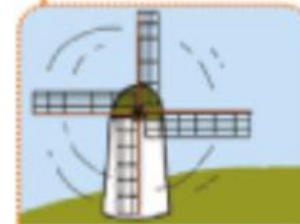
mo	len
----	-----

 = molen.

Een lettergreep op ~a, ~e, ~o of ~u heet een *open lettergreep*.

Onthoud:

- Aan het eind van een open lettergreep schrijf je één klinker.
- Eén klinker aan het eind van een lettergreep klinkt lang.

de molen

Wat hoor je aan het eind van de *klankgroep*?

je hoort /aa/

de ra men

de zaaterdag
de verhaalen
de scharen
de tomaten
betaalen
bewaren
schakelen
de uitdaging
slaperig
de bezwaren
smakelijk
dadelijk

je hoort /ee/

de ste nen

regelen
vergeten
helemaal
verdwenen
tegenspreken
verbeteren
de magneten
verlegen
de beweging
onderstrepen
proberen
de bewering

je hoort /oo/

de mo len

mogelijk
verboden
de boterham
de opening
de bewoners
de personen
beloven
vergroten
het vogeltje
weggevloegen
de kantoren
vastgevroren

je hoort /uu/

de mu ren

de burenen
de uren
lang duren
een dure jas
de muziek
de ruzie
de minuten
de figuren
uitspugen
besturen
de avonturen
de tribune

R5-c

woorden met een **gesloten lettergreep**

Klankgroepen *hoor* je, lettergrepen *schrijf* je.

Hoor je aan het eind van een klankgroep een *korte klinker*?

Dan schrijf je na de korte klinker *twee dezelfde medeklinkers*.

Eén van die medeklinkers staat dan aan het eind van de lettergreep.

Daardoor kan de klinker niet lang klinken.

Je hoort de klankgroepen: /mo/ /len/.

Je schrijft de lettergrepen: **mol** **len** = mollen.

Een lettergreep die eindigt op een medeklinker heet een *gesloten lettergreep*.

Onthoud:

- Een korte klinker staat niet aan het eind van een lettergreep.
- Na een korte klinker schrijf je twee dezelfde medeklinkers.

de mollen

Wat hoor je aan het eind van de *klankgroep*?

je hoort /a/

de bak ker

de getallen
de rugzakken
het lammetje
de ontsnapping
het appeltje
de boodschappen
makkelijk
opvallend
de boterhammen
de vlaggetjes
de regenjassen

je hoort /e/

bel len

uitleggen
aanstellen
de rijlessen
doorzetten
de elleboog
opschoppen
het stemmetje
verwennen
lekkere
de ontdekking
de verrekijker

je hoort /i/

de vis sen

de zinnnetjes
verwisselen
de verschillen
beslissen
het midden
de vriendinnen
misselijk
verschrikkelijk
de vergissing
beklimmen
schitterend

je hoort /o/

de mol len

het sommetje
de rotsblokken
modderig
wegschoppen
het koffertje
verstoppn
gewonnen
schommelen
ontploffen
de komkommer
de oplossing

je hoort /u/

het num mer

snuffelen
de spulletjes
afdrukken
dubbele
de kudde
mislukken
invullen
huppelen
de schutting
intussen
benutten

woorden op ~a, ~o, ~u en ~ee

Eindigt een woord op de klank /aa/, /oo/ of /uu/?

Dan schrijf je één klinker: a, o of u.

Eindigt een woord op de klank /ee/?

Dan schrijf je ee.

de sla

de zee

Aan het eind van een *lettergreep* klinkt één a, o of u lang.

Dat geldt ook voor het eind van een *woord*: sla, pasta, zo, foto, nu.

Maar één e aan het eind van een woord klinkt *niet* lang:

de, we, meisje, liefde, aardrijkskunde.

Maak je een woord op ~ee langer?

Dan blijft de ee staan: zeeman, tweede, meegaan.

De eerste lettergreep van de woorden zeker en zeeman klinkt hetzelfde.

Maar zeker is *niet* gemaakt van het woord zee!

R6

woorden op ~a

de vla
de pizza
de komma
de agenda
ik ga
ik sta
bijna

woorden op ~a
langer gemaakt

nadoen
het zebra**p**ad
de pasta**s**aus
de pinda**k**aas

woorden op ~o

de kano
de euro
de vlo
het stro
zo
het tempo
de iglo

woorden op ~o
langer gemaakt

het judo**p**ak
de foto**g**raaf
de kilo**g**ram
de auto**w**eg

woorden op ~u

nu
u
de paraplu
het menu

woorden op ~u
langer gemaakt

de paraplu**b**ak
de menu**k**aart

woorden op ~ee

de slee
het vee
mee
twee
de thee
de Noordzee
de heimwee

woorden op ~ee
langer gemaakt

de zee**h**ond
mee**d**oen
twee**d**e
de thee**p**ot

hoofdletters en leestekens

Namen schrijf je met een *hoofdletter*, dus ook namen van dieren, boeken, landen, plaatsen, rivieren en straten.

De namen van dagen, maanden en jaargetijden krijgen geen hoofdletter:

Ik ben geboren op vrijdag 20 januari, dus midden in de winter.

Aan het eind van een zin schrijf je een *leesteken*:

- na een gewone zin: een *punt* = .
- na een vraag: een *vraagteken* = ?
- na een uitroep: een *uitroepteken* = !

Bij een *komma* (,) in de zin kan de lezer even rusten.

Na een *dubbele punt* (:) staat wat iemand zegt of denkt.

Zie je *aanhalingstekens* ('...' of "...")? Dan weet je wat iemand precies zegt:

Renzo vraagt: 'Begint de rivier de Maas in Frankrijk of in Zwitserland?'

Een stukje tussen *haakjes* mag je ook weglaten: *Dit is vegetarisch (zonder vlees).*

hoofdletters

Malika

Emma de Vries

oom Frank

onze hond Boef

Madrid, de hoofdstad van Spanje

leestekens na de zin

Na de maand maart komt april.

Hij woont naast de supermarkt.

Waarom ben je zo boos?

Zullen we haar nog eens bellen?

Ga opzij voor die vrachtauto!

Wat een mooi uitzicht hier!

komma's

vliegen, muggen, wespen en spinnen

Wil je een appel, een peer of een banaan?

Als je het leuk vindt, mag je meedoen.

dubbele punt en aanhalingstekens

Hij zegt: 'Ik heb geen brood bij me.'

Ze vroeg: 'Is iedereen nu klaar?'

Ik riep: 'Wacht even! Ik doe ook mee!'

woorden tussen haakjes

Hij zit in de kantine (de ruimte om te eten).

Hij was vroeger dompteur (dierentemmer).

Er liep een veulen (een jong paard) bij.

bijvoeglijke naamwoorden

R8

groep 6

de *korte* broek een *duur* huis de *open* deuren

De oranje woorden zijn *bijvoeglijke naamwoorden*.

Een bijvoeglijk naamwoord zegt iets over een zelfstandig naamwoord.

Je kunt dan altijd denken: *hij* (of: *zij*) *is* ... of *ze zijn*

De broek *is kort*. Het huis *is duur*. De deuren *zijn open*.

Veel bijvoeglijke naamwoorden hebben een korte en een lange vorm.

De lange vorm eindigt dan op een (stomme) *e*: *scherpe* messen, *een warme* dag, *vreemde* geluiden.

De korte vorm eindigt niet op een *e*: *een scherp* mes, *een warm* dekbed, *een vreemd* antwoord.

Maak je een bijvoeglijk naamwoord op *~f* of *~s* langer?

Dan wordt de *f* vaak een *v* en de *s* vaak een *z*: *lief* – *lieve*; *boos* – *boze*.

Sommige bijvoeglijke naamwoorden eindigen altijd op *~en*: *open*, *verlegen*, *verkouden*, *eigen*.

de *korte* broek

bijvoeglijke naamwoorden op ~e

kort - de korte broek
rood - de rode trui
leuk - de leuke klas
hard - de harde wind
ruw - de ruwe huid
wit - de witte fiets

groot - de grote huizen
snel - de snelle auto's
druk - de drukke wegen
leeg - lege flessen
mooi - mooie dagen
dik - dikke boeken

een lekkere taart
een prachtige film
een zware koffer
een verbaasde blik
een rechte lijn
een duidelijke uitleg

bijvoeglijke naamwoorden op ~f of ~s

lief - een lieve hond
doof - een dove man
dof - de doffe knallen
boos - een boze buurman
wijs - haar wijze raad
los - losse tanden

bijvoeglijke naamwoorden op ~en

het open raam
zijn eigen huis
een bescheiden mens
de oneven getallen
verlegen kinderen

woorden met 's

Woorden als 's *morgens*, 's *middags* en 's *avonds* beginnen met 's.

Vroeger werd gezegd: *des morgens*, *des middags*.

Tegenwoordig zeggen we niet meer *des morgens*, maar: 's *morgens*.

De hoge komma (*apostrof*) laat zien dat er iets (de letters *de* van *des*) is weggelaten.

Let op: na de 's komt een *spatie*, een witruimte.

Woorden als 's *winters*, 's *maandags* en 's *woensdags* schrijf je ook met 's en een spatie:

De ijswinkel is 's winters gesloten.

De ijswinkel is 's maandags altijd gesloten, ook in de zomer.

Je kent de 's al van het meervoud van woorden als *auto* en *pizza*: *auto's*, *pizza's*.

Het meervoud van woorden op ~a, ~i, ~o, ~u en ~y schrijf je met 's.

Zonder 's kun je die woorden verkeerd uitspreken. Dan rijmt *autos* op *bos*.

Als je de woorden niet verkeerd kunt uitspreken, is een 's niet nodig: *dictees*, *televisies*.

's winters

de auto's

's vooraan

's morgens
's ochtends
's middags
's avonds
's nachts

's winters

's maandags
's woensdags

meervouden op ~'s

de pizza's
de agenda's
de kassa's
de pagina's
de komma's
de oma's
de opa's
de camera's
de diploma's
de gorilla's

de taxi's
de kiwi's
de tosti's
de bikini's

de auto's
de foto's
de salto's
de solo's
de studio's
de radio's
de piano's
de duo's

de paraplu's
de menu's

de baby's
de hobby's
de pony's

01

woorden met **ei** en **ij**

Schrijf je **ei** of **ij**? Dat kun je niet horen, dat moet je onthouden.

Er zijn meer woorden met **ij** dan woorden met **ei**.

Dus: ken je een woord met de klank /ij/ niet?

Dan is de kans het grootst dat je dat woord met **ij** schrijft.

het **ei**

Onthoud:

zei van <i>zeggen</i> :	ei	zij van <i>mensen</i> :	ij	De jas is van mij . – mijn jas
wei van <i>koeien</i> :	ei	wij van <i>mensen</i> :	ij	De jas is van hem . – zijn jas
mei van <i>maanden</i> :	ei	mij van <i>mensen</i> :	ij	
hei van <i>struiken</i> :	ei	hij van <i>mensen</i> :	ij	wij zijn, jullie zijn, zij zijn

Het stukje **~erij** is een vast stukje in *boerderij*, *batterij*, *schilderij*, *bakkerij*.

het **ijs**

woorden van de week

eerder geleerd

woorden met **ei** ▲

de kapitein
de keizer
de lakei
de fontein
de pleister
de opleiding

het afscheid
het karwei
het gewei
de pastei
allerlei
beide

het eiland
het einde
het geheim
het weiland
het paleis
reizen

breien
weinig
eigen
allebei
het meisje
de aardbei

woorden met **ij** ○

de spijker
het (rij)bewijs
de woestijn
de batterij
de wasknijper
de wedstrijd

de dijk
het ijzer
tegelijk
twijfelen
voorbij
altijd

blijven
krijgen
grijs
bijna
het gordijn
de lijst

de lijm
de tijd
(de) prijzen
(de) bij
kwijt
vrij

02

groep 6

woorden met **ou** en **au**

Schrijf je **ou** of **au**? Dat kun je niet horen, dat moet je onthouden.

Er zijn veel meer woorden met **ou** dan woorden met **au**.

Dus: ken je een woord met de klank /**ou**/ niet?

Dan is de kans het grootst dat je dat woord met **ou** schrijft.

Onthoud:

kou van *koud*: **ou**

ik kauw van *kauwen*: **au**

nou van *nu*: **ou**

nauw van *kleren*: **au**

rouw van *verdriet*: **ou**

rauw van *groente*: **au**

het **hout**

de **pauw**

woorden van de week

eerder geleerd

woorden met **ou** ▲

woorden met **au** ○

de **ou**ders
de **ou**wladder
de **ou**wvakker
de **ou**wburg
de **ou**wdag
ver**ou**wen

het oer**ou**d
in de **ou**w
de juffr**ou**w
de kab**ou**ter
het enkel**ou**d
de inh**ou**d

de **au**toweg
de **au**wekul
auwelijks
mia**u**wen
pau**u**zen
het restau**u**rant

de astron**au**t
de kabel**au**w
de dinosa**u**rus
de tomatens**au**s
lichtbl**au**w
gr**au**we

de **ou**w
de sch**ou**der
vast**ou**den
onth**ou**den
tr**ou**wens
het geb**ou**w

eenv**ou**dig
verk**ou**den
de toesch**ou**wers
de mev**ou**w
sj**ou**wen
v**ou**wen

de **au**wgom
s**au**wen
kl**au**teren
de **au**gurk
het appl**au**s
de wenkb**au**w

de **au**wkost
de **au**wdruppel
ben**au**wd
auwkeurig
de **au**tomaat
augustus

03

woorden met f~ en v~

Je kunt niet altijd goed horen of een woord met een **f** of met een **v** begint.

Is de tweede letter een *klinker* of een *tweetekenklinker*?

Dan is de kans groot dat het woord met een **v** begint.

Onthoud de woorden met **f~** op de uitlegkaart.

De meeste andere woorden beginnen met **v~**.

Is de tweede letter een *medeklinker*?

Veel woorden beginnen met **fl~** of **fr~**: *flink, fles; fruit, friet*.

Maar nog meer woorden beginnen met **vl~** of **vr~**: *vlam, vlieg; vrij, vrouw*.

De **v** is nooit de laatste letter van een woord.

De **v** wordt dan een **f**: *een lieve hond – een lief dier, twee duiven – een duif*.

de fiets

vier

woorden van de week

eerder geleerd

woorden met f~ ▲

de fabel
de fontein
de fazant
het feit
februari
feliciteren

het formaat
de formule
het formulier
het fornuis
een filter
het fossiel

woorden met v~ ○

het volk
de vakantie
de vuist
het veulen
de vijand
vuilnis

vandaag
vanzelf
veilig
vochtig
volledig
voorbij

een figuur
de fotograaf
fantaseren
de fooi
de file
de finale

de fakkelt
de fiets
het feest
de film
de folder
de fabriek

de vader
de vogel
de vos
de viltstift
de volgorde
het veld

het varken
vers fruit
de vork
de verf
vuil
vol

04

groep 6

woorden met *s~* en *z~*

Je kunt niet altijd goed horen of een woord met een *s* of met een *z* begint.

Is de tweede letter een *klinker* of een *tweetekenklinker*?

Dan is de kans groot dat het woord met een *z* begint.

Onthoud de woorden met *s~* op de uitlegkaart.

De meeste andere woorden beginnen met *z~*.

Is de tweede letter een *w*?

Dan begint het woord met een *z*: *zwaar*, *zweet*, *zwak*.

Is de tweede letter een *andere medeklinker*?

Dan begint het woord met een *s*: *sjaal*, *ski*, *slager*, *smelten*, *snoep*, *stok*.

De *z* is nooit de laatste letter van een woord.

De *z* wordt dan een *s*: *grijze haren* – *grijs haar*, *twee huizen* – *een huis*.

de sok

de zon

woorden van de week

woorden met s~ ▲

de seconde
de saxofoon
de salamander
de sauna
de serie
(de) solo

de sinaasappel
de situatie
het seizoen
de soldaat
samenwerken
serieus

woorden met z~ ○

de zeehond
de zeepbel
de zetel
de zuurstof
het zakgeld
het zaagsel

zacht
zeker
zelfstandig
zuiver
zielig
zonder

eerder geleerd

soepel
simpel
sappig
sommige
de supermarkt
de salade

een servet
de sirene
september
een soort
de salto
de suiker

het zand
het zadel
de zebra
het zilver
zuigen
zorgen

de zalm
de zoen
ziek
de zolder
zelf
zoeken

05

woorden met **ch**, **cht** en **/zj/ = g**

De klank **/g/** schrijf je meestal als **g**, maar soms moet je **ch** schrijven.
Onthoud de woorden met **ch** op de uitlegkaart.

In veel woorden hoor je na de klank **/g/** de klank **/t/**.

Staat vóór **/gt/** een *korte klinker*?

Dan schrijf je bijna altijd **cht**: *vlecht*, *acht*, *gezicht*, *tocht*, *vlucht*, *achter*.

Een woord op **~gt** is *altijd* de hij-vorm van een werkwoord op **~gen**.

Hoor je aan het eind van een woord de klank **/gt/**?

Bedenk dan: kan dat de hij-vorm zijn van een werkwoord op **~gen**?

Kan dat niet? Dan schrijf je het woord altijd met **cht**.

Zie ook uitlegkaart W2-a.

In sommige woorden klinkt de **g** als **/zj/**. Die woorden komen uit het Frans.

In woorden als *lekkage*, *massage* en *slijtage* is **age** een vast stukje.

De **g** van *massage* klinkt als **/zj/**. Maar de **g** van *bijdrage* en *bijlage* niet.

de lach

de vlecht

de garage

woorden met **ch**

to**ch**
z**ich**
de pe**ch**
la**ch**en
ku**ch**en
ju**ic**hen
de ka**ch**el
het li**ch**aam
het jo**ch**ie
de e**ch**o
bel**ach**elijk
de go**och**elaar

woorden met **cht**

re**ch**tdoor
de li**ch**tjes
za**ch**tjes
de na**ch**tegaal
vo**ch**tig
de o**ch**tend
a**ch**terna
het be**ri**chtje
het ui**z**icht
het ge**ve**cht
het ge**re**cht
een aa**re**cht

woorden met /zj/ = **g**

de ga**g**e
de ba**g**age
de ra**g**e
de ma**ss**age
de le**kk**age
de e**ta**lage
de ma**ne**ge
de as**per**ge
het ho**rl**oge
de **g**iraf
het **g**enie
lo**g**eren

06-a

struikelblokken 1

Onthoud de zinnnetjes bij deze woorden.

ei of ij?

01

zei van *zeggen*: ei
wei van *koeien*: ei
mei van *maanden*: ei
hei van *struiken*: ei

zij van *mensen*: ij
wij van *mensen*: ij
mij van *mensen*: ij
hij van *mensen*: ij

weide van *koeien*: ei
leiden van *de leiding*: ei
bereiden van *eten*: ei

wijde van *broekspijpen*: ij
lijden van *pijn*: ij
berijden van *rijden*: ij

ou of au?

02

kou van *koud*: ou
nou van *nu*: ou
rouw van *verdriet*: ou

ik kauw van *kauwen*: au
nauw van *kleren*: au
rauw van *eten*: au

~d of ~t?

R1

hard van *rennen* en *geluid*: ~d
nood van *nodig*: ~d

hart van je *lichaam*: ~t
noot van *noten*: ~t

s of z?

04

saai van *vervelend*: s

ik zaai van *zaaien*: z

ch of g?

05

hij **ligt** van *liggen*: g
ik **lag** van *liggen*: g

licht van *donker* en van *zwaar*: ch
ik **lach** van *lachen*: ch

~b of ~p?

krab van *krabben*: ~b

krap van *te klein*: ~p

~i of ~ie?
l of ll?

07

juli van *maanden*: l, i

jullie van *mensen*: ll, ie

wel of geen w?

De jas is **van jou**.
Die bril is **van u**.

Het is **jouw** jas. (*jas* staat vlak achter *jouw*)
Het is **uw** bril. (*bril* staat vlak achter *uw*)

s wordt z
f wordt v

een **laars** – twee **laarzen**
een **lens** – twee **lenzen**
ik **bons** – wij **bonzen**
ik **durf** – wij **durven**

s blijft s een **kaars** – twee **kaarsen**
f blijft f een **mens** – twee **mensen**
ik **wens** – wij **wensen**
ik **surf** – wij **surfen**

Deze woorden worden vaak verkeerd gespeld:

de **verrassing** (twee r's, twee s'en)
stiekem (eindigt op ~em)
hartstikke (met een t)
hopelijk (zonder n)
interview (zonder u)

de **grootte** van het terrein (groot + te)
de **breedte** van het terrein (breed + te)
het **grootst** (groot + st)
het **koudst** (koud + st)
het **hardst** (hard + st)

06-b

struikelblokken 2: woorden met een onbeklemtoonde lettergreep op ~a

Bij een woord als *ra-men* valt de klemtoon op de open lettergreep met *a*. De *a* kan daardoor alleen klinken als /aa/. Dat geldt voor alle woorden van uitlegkaart R5-b: *wa-ter*, *ver-ha-len*. Ze volgen de regel voor woorden met een open lettergreep.

Maar bij *ba-naan* en *ka-meel* valt de klemtoon op de andere lettergreep. De onbeklemtoonde *a* kun je daardoor uitspreken als /aa/, maar ook als /a/. Zeg je /a/? Dan denk je misschien aan twee letters *n*. Maar je schrijft niet ~~bannaan~~, je schrijft *banaan*.

In alle woorden hieronder valt de klemtoon *niet* op de eerste lettergreep. Schrijf je na de *a* één of twee medeklinkers? Daar is geen vaste regel voor. Daarom moet je deze woorden onthouden.

de **banaan**

na de **a één medeklinker**

de **b**anaan
de **b**agage
de **f**abriek
de **f**amilie
de **k**ameraad
het **k**abaal
de **k**apitein
de **k**anarie
de **k**abeljauw

het **k**anon
de **k**ameel
het **k**anaal
de **k**alender
kapot
de **l**awine
het **l**awaai
een **m**atras
de **m**atroos

het **p**apier
het **p**aleis
de **p**laneet
de **p**apegaai
de **r**aket
het **t**alent
het **t**apijt
de **v**akantie
Marokko

na de **a twee medeklinkers**

de **b**allon
het **b**allet
hallo!
het **r**apport
masseren
passeren
het **p**akket

woorden met **ie** en **i**

07

groep 6

Hoor je */ie/* binnen een lettergreep?

Dan schrijf je de tweetekenslinker **ie**: *ziek, verdriet, brief, lief, manier, fietsen*.

Maak je een woord met **ie** langer? Dan blijft de **ie** staan:

ziek – zieke, verdriet – verdrietig, brief – brieven, lief – liever.

Aan het *eind* van een lettergreep schrijf je */ie/* soms als **ie**, soms als **i**.

Schrijf je */ie/* als **i**? De meeste van die woorden komen uit andere talen.

Dat geldt ook voor *januari, februari, juni* en *juli*.

Hoor je aan het eind van een woord twee */ie/-*klanken?

Meestal schrijf je dan de eerste */ie/* als **i** en de eindklank */ie/* als **ie**: *televisie*.

In woorden als *viool* en *kampioen* hoor je na de klank */ie/* de klank */j/*.

Maar in die woorden schrijf je geen **j**!

de wielen

de gitaar

woorden van de week

eerder geleerd

woorden met /ie/ = ie ▲

ver**bie**den
vlie**g**eren
ver**di**enen
de pap**ie**ren
de ver**di**eping
de man**ie**ren

de fam**ie**lie
de telev**is**ie
de stud**ie**
de kan**ar**ie
de kop**ie**
de melod**ie**

woorden met /ie/ = i ○

de limon**a**de
het klim**a**t
de pir**a**mide
de olif**a**nt
het dipl**o**ma
de vis**i**te

de krit**i**ek
het pist**o**ol
de law**i**ne
de kamp**i**oen
de viol**i**
het rio**o**l

iemand
n**i**emand
iedereen
st**i**ekem
g**i**erig
de g**i**eter

de ruz**i**e
de koff**i**e
de ol**i**e
de fantas**i**e
de ser**i**e
jull**i**e

de git**a**ar
een lit**e**r
een kil**o**
de pil**o**ot
een figu**u**r
de minu**u**t

de riv**i**er
het id**e**e
de igl**o**
prim**a**
jul**i**
de tit**e**l

08-a

woorden met /s/ = c

Hoor je in een woord de klank /s/? Dan schrijf je meestal *s*.
In sommige woorden schrijf je de klank /s/ als *c*.
Onthoud de woorden met *c* op de uitlegkaart.

Woorden met een *c* komen altijd uit een andere taal.
Eerst waren dat nieuwe woorden in het Nederlands.
Nu zijn dat gewone woorden geworden.

De letter *c* klinkt soms als /s/, soms als /k/.
Staat na de *c* een *e*, een *i* of een *ij*?
Dan klinkt de *c* als /s/: *cent*, *citroen*, *cijfer*.

In veel woorden staat de *c* vooraan.
Maar een *c* kan ook in het midden van een woord staan: *precies*, *december*.

de *citroen*

woorden met /s/ = c

woorden van de week

het cement
(de) centrale
het citroensap
de oceaan
de lucifer
het succes

de eurocent
het concert
een pincet
de provincie
gefeliciteerd!
het procent

eerder geleerd

het cijfer
de cel
het centrum
een centimeter
het circus

de cirkel
december
precies
het recept
de narcis

08-b

onthoudwoorden

woorden met /k/ = c en /kt/ = /ct/

Hoor je in een woord de klank /k/? Dan schrijf je meestal **k**.
In sommige woorden schrijf je de klank /k/ als **c**.
Onthoud de woorden met **c** van de uitlegkaart.

Woorden met een **c** komen altijd uit een andere taal.
Eerst waren dat nieuwe woorden in het Nederlands. Nu zijn dat gewone woorden geworden.

De letter **c** klinkt soms als /s/, soms als /k/.
Staat na de **c** een **a**, een **o**, een **u**, een **l** of een **r**?
Dan klinkt de **c** als /k/: *camera, computer, cursus, club, creatief*.

In veel woorden staat de **c** vooraan.
Maar een **c** kan ook in het midden van een woord staan: *seconde, reclame*.

Veel woorden uit andere talen met de klanken /kt/ schrijf je met **ct**:
contact, product, effect, perfect.
Maar deze woorden schrijf je met **kt**: *dokter, oktober, trakteren, elektrisch, praktisch*.

de **cactus**

woorden van de week

eerder geleerd

woorden met /k/ = c ▲

de cavia
controleren
de camping
de caravan
de clown
carnaval

de acrobaat
de pincode
de disco
de cocon
het risico
plastic

de computer
de camera
de club
de code

een glas cola
de reclame
de seconde
het circus

woorden met /kt/ = ct ○

acteren
de acteur
de directeur
de actie
de reactie
actief

direct
het insect
het product
het respect
het viaduct
het contract

de cactus
het contact
het dictee
perfect

werkwoorden: **hele werkwoord** en **persoonsvormen**

W 1-a

groep 6

Werkwoorden vertellen wat mensen en dieren *doen*.

Maak in je hoofd de zin: *Kun je ... ?*

Kun je *lopen*? Ja, dus *lopen* is een werkwoord.

Kun je *slapen*? Ja, dus *slapen* is een werkwoord.

Kun je *molen*? Nee, dus *molen* is geen werkwoord.

Het *hele werkwoord*: zo staat het werkwoord in het woordenboek.

Het hele werkwoord eindigt bijna altijd op *~en*: *lopen*, *paken*, *veranderen*.

In een zin staat altijd een vorm van het werkwoord: de *persoonsvorm* (PV).

Elk werkwoord heeft drie verschillende persoonsvormen. 🙌

Persoonsvorm 1 is de *ik-vorm*.

Persoonsvorm 2 is de *hij-vorm*.

Persoonsvorm 3 is de *wij-vorm*.

De *wij-vorm* is makkelijk. Die schrijf je hetzelfde als het hele werkwoord.

hele werkwoord: **lopen**

- 1 ik loop nu
- 2 hij loopt nu
- 3 wij lopen nu

hele werkwoord: **leren**

- 1 ik leer nu
- 2 hij leert nu
- 3 wij leren nu

hele werkwoord: **wandelen**

- 1 ik wandel nu
- 2 hij wandelt nu
- 3 wij wandelen nu

W 1-b

groep 6

persoonsvormen: de **ik-vorm**

Werkwoorden hebben drie verschillende persoonsvormen. 🐷
Persoonsvorm 2 is de *hij-vorm*, persoonsvorm 3 is de *wij-vorm*.

Persoonsvorm 1 is de *ik-vorm*.
Daarbij kun je altijd denken: *ik ... nu*.
ik loop nu *ik speel nu* *ik beweeg nu*

De *ik-vorm* is het hele werkwoord zonder de letters **en**.
Het moet wel een goed woord zijn: *lopen* – *ik loop*, *pakken* – *ik pak*.

De *ik-vorm* gebruik je als *ik* in de zin staat:
Ik loop door. Loop ik zo goed?
Maar ook als *jij* of *je* achter de persoonsvorm staat:
Waarom loop je weg?
Als *jij* of *je* **vóór** de persoonsvorm staat, gebruik je de *hij-vorm*: *jij loopt*.

lopen

- 1 ik loop nu
- 2 hij loopt nu
- 3 wij lopen nu

zingen

- 1 ik zing nu
- 2 hij zingt nu
- 3 wij zingen nu

voelen

- 1 ik voel nu
- 2 hij voelt nu
- 3 wij voelen nu

W 1-c

groep 6

persoonsvormen: de **hij-vorm**

Werkwoorden hebben drie verschillende persoonsvormen. 🖐️
 Persoonsvorm 1 is de *ik-vorm*, persoonsvorm 3 is de *wij-vorm*.

Persoonsvorm 2 is de *hij-vorm*.
 Daarbij kun je altijd denken: *hij ... nu*.
hij loopt nu *hij speelt nu* *hij denkt nu*

De *hij-vorm* maak je door achter de *ik-vorm* een **t** te zetten: *ik loop* – *hij loopt*.
 Je mag een *hij-vorm* *niet* langer maken om te horen hoe je hem schrijft.
 De *hij-vorm* = *ik-vorm* + **t**: de laatste letter van de *hij-vorm* is dus *altijd* een **t**!
ik wandel – *hij wandelt* *ik voel* – *hij voelt* *ik leer* – *hij leert*

De *hij-vorm* gebruik je niet alleen bij het woord *hij*.
Lars loopt – *de man loopt*
 Ook bij meisjes en vrouwen gebruik je de *hij-vorm*.
zij loopt – *onze juf loopt*
 Ook als *jij* of *je* *vóór* de persoonsvorm staat, gebruik je de *hij-vorm*: *jij loopt*.

lopen

- 1 ik loop nu
- 2 hij loopt nu
- 3 wij lopen nu

wonen

- 1 ik woon nu
- 2 hij woont nu
- 3 wij wonen nu

kleuren

- 1 ik kleur nu
- 2 hij kleurt nu
- 3 wij kleuren nu

W 1-d

groep 6

persoonsvormen van **zijn, hebben, kunnen, willen, mogen** en **zullen**

Onthoud de persoonsvormen van deze werkwoorden.

Die worden anders gevormd dan de persoonsvormen van andere werkwoorden.

zijn

ik ben nu
jij bent nu
ben jij nu?
hij is nu
wij zijn nu

hebben

ik heb nu
jij hebt nu
heb jij nu?
hij heeft nu
wij hebben nu

kunnen

ik kan nu
jij kunt nu
kun jij nu?
hij kan nu
wij kunnen nu

willen

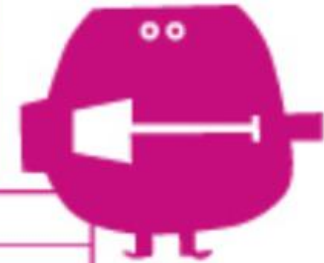
ik wil nu
jij wilt nu
wil jij nu?
hij wil nu
wij willen nu

mogen

ik mag nu
jij mag nu
mag jij nu?
hij mag nu
wij mogen nu

zullen

ik zal nu
jij zult nu
zul jij nu?
hij zal nu
wij zullen nu

persoonsvormen tegenwoordige tijd: **drie persoonsvormen**

W1-e

groep 6

Als je bij een zin *nu* kunt denken, dan staat die zin in de *tegenwoordige tijd* (tt).
De zin vertelt wat er *nu* gebeurt.

In de tegenwoordige tijd zijn er maar *drie* verschillende persoonsvormen. 🍷

1. De ik-vorm: dat is het hele werkwoord zonder de letters **en**: *ik loop*.
2. De hij-vorm: dat is de ik-vorm + **t**: *hij loopt*.
3. De wij-vorm: die is hetzelfde als het hele werkwoord: *wij lopen*.

Let op bij *jij* of *je*: die persoonsvorm (PV) is altijd de ik-vorm óf de hij-vorm.

jij (of *je*) + PV = hij-vorm: *jij loopt*

PV + *jij* (of *je*) = ik-vorm: *loop jij?*

Als je bij een zin *toen* kunt denken, dan staat die zin in de *verleden tijd* (vt).
De zin vertelt wat er *toen* gebeurde.

In de verleden tijd heeft elk werkwoord nog *twee* persoonsvormen.

lopen: *ik liep toen* – *wij liepen toen*

De persoonsvormen verleden tijd leer je in groep 7.

lopen

- 1 ik loop nu
- 2 hij loopt nu
- 3 wij lopen nu

worden

- 1 ik word nu
- 2 hij wordt nu
- 3 wij worden nu

- Hans **wordt** acteur
(want: *Hans loopt*.)
- Waarom **word** je boos?
(want: *Waarom loop je?*)
- Jij **wordt** kampioen!
(want: *Jij loopt*.)

W2-a

groep 6

persoonsvormen van werkwoorden op ~gen en ~chen

Eindigt het hele werkwoord op ~gen?

In de persoonsvormen blijft de letter **g** van het hele werkwoord staan. 🙋

De hij-vorm schrijf je gewoon als: ik-vorm + **t**.

vragen – ik *vraag* – hij *vraagt* *liggen* – ik *lig* – hij *ligt*

wegen – ik *weeg* – zij *weegt* *krijgen* – ik *krijg* – hij *krijgt*

Een woord op ~gt is altijd de hij-vorm van een werkwoord op ~gen.

Hoor je aan het eind van een woord de klank /gt/?

Bedenk dan: kan dat de hij-vorm zijn van een werkwoord op ~gen?

Kan dat niet? Dan schrijf je het woord altijd met **cht**.

Eindigt het hele werkwoord op ~chen?

In de persoonsvormen blijven de letters **ch** van het hele werkwoord staan.

De hij-vorm schrijf je gewoon als: ik-vorm + **t**.

lachen – ik *lach* – hij *lacht* *juichen* – ik *juich* – zij *juicht*

kuchen – ik *kuch* – hij *kucht*

zeggen

- 1 ik zeg nu
- 2 hij zegt nu
- 3 wij zeggen nu

vragen

- 1 ik vraag nu
- 2 hij vraagt nu
- 3 wij vragen nu

lachen

- 1 ik lach nu
- 2 hij lacht nu
- 3 wij lachen nu

persoonsvormen van werkwoorden op ~ven en ~zen

W 2-b

groep 6

Eindigt het hele werkwoord op ~ven?

Een woord kan niet op de letter **v** eindigen. Daarom eindigt de ik-vorm op ~f. 🙅

De hij-vorm (ik-vorm + **t**) eindigt dan op ~ft.

leven – ik leef – hij leeft

schrijven – ik schrijf – zij schrijft

proeven – ik proef – de kok proeft

durven – ik durf – de jongen durft

Eindigt het hele werkwoord op ~zen?

Een woord kan niet op de letter **z** eindigen. Daarom eindigt de ik-vorm op ~s.

De hij-vorm (ik-vorm + **t**) eindigt dan op ~st.

reizen – ik reis – hij reist

lezen – ik lees – zij leest

kiezen – ik kies – de juf kiest

wijzen – ik wijs – het kind wijst

leven

- 1 ik leef nu
- 2 hij leeft nu
- 3 wij leven nu

durven

- 1 ik durf nu
- 2 hij durft nu
- 3 wij durven nu

reizen

- 1 ik reis nu
- 2 hij reist nu
- 3 wij reizen nu

W 3-a

groep 6

persoonsvormen van werkwoorden op ~ten

Eindigt het hele werkwoord op ~ten? 🐷

Dan eindigt de ik-vorm op ~t.

In de hij-vorm komt daar geen extra t achter.

Bij werkwoorden op ~ten is de *ik-vorm* dus hetzelfde als de *hij-vorm*.

eten – ik *eet* – hij *eet*

moeten – ik *moet* – Ali *moet*

weten – ik *weet* – zij *weet*

rusten – ik *rust* – opa *rust*

wachten – ik *wacht* – de bus *wacht*

bijten – ik *bijt* – de cavia *bijt*

Een hij-vorm eindigt altijd op een t. Staat die t ook al in het hele werkwoord?

De hij-vormen hieronder rijmen, maar de hele werkwoorden niet!

hij wacht – *wachten*

hij lacht – *lachen*

hij print – *printen*

hij begint – *beginnen*

hij rust – *rusten*

hij kust – *kussen*

weten

- 1 ik weet **t** nu
- 2 hij weet **t** nu
- 3 wij weten **t** nu

wachten

- 1 ik wacht **t** nu
- 2 hij wacht **t** nu
- 3 wij wacht**e**n nu

rusten

- 1 ik rust **t** nu
- 2 hij rust **t** nu
- 3 wij rust**e**n nu

W3-b

groep 6

persoonsvormen van werkwoorden op ~den

Eindigt het hele werkwoord op ~den? 🐷

Dan eindigt de ik-vorm op ~d.

Ook bij deze werkwoorden is de hij-vorm de ik-vorm + t.

De hij-vorm van werkwoorden op ~den eindigt dus op de letters d en t.

De d zit al in het werkwoord. Alleen de t komt erbij.

vinden – ik vind – hij vindt

worden – ik word – hij wordt

raden – ik raad – hij raadt

schudden – ik schud – hij schudt

jij (of je) + PV = hij-vorm: jij vindt

PV + jij (of je) = ik-vorm: vind je?

Twijfel je? Denk dan aan *lopen*: komt er een t bij of niet?

ik loop – dus ook: ik vind

jij loopt – dus ook: jij vindt

loop jij? – dus ook: vind jij?

hij loopt – dus ook: hij vindt

vinden

- 1 ik vind nu
- 2 hij vindt nu
- 3 wij vinden nu

worden

- 1 ik word nu
- 2 hij wordt nu
- 3 wij worden nu

- Hans wordt acteur
(want: *Hans loopt.*)
- Waarom word je boos?
(want: *Waarom loop je?*)
- Jij wordt kampioen!
(want: *Jij loopt.*)

W3-c

groep 6

persoonsvormen van werkwoorden met een ik-vorm op ~a, ~ij of ~ou

Bij sommige werkwoorden eindigt het hele werkwoord op ~aan:
gaan, slaan, staan, verstaan.

Let op de persoonsvormen van die werkwoorden. 🖱

1. *ik ga* 2. *hij gaat* 3. *wij gaan*

Bij deze werkwoorden is de hij-vorm dus *niet*: ik-vorm + t.

Bij de werkwoorden *rijden, snijden, glijden, houden* en *onthouden*
zeg je in de ik-vorm niet altijd de klank /t/.

Je zegt vaak: /ik rij/, /ik snij/, /ik glij/, /ik hou/, /ik onthou/.

In de ik-vorm mag je de **d** weglaten: *ik rij* en *ik rijd* zijn allebei goed.

ik snij of *ik snijd*

ik glij of *ik glijd*

ik hou of *ik houd*

ik onthou of *ik onthoud*

In de hij-vorm moet je de **d** van het hele werkwoord wel schrijven.

hij rijdt, hij snijdt, hij glijdt, hij houdt, hij onthoudt

staan

- 1 ik sta nu
- 2 hij staat nu
- 3 wij staan nu

rijden

- 1 ik rij(d) nu
- 2 hij rijdt nu
- 3 wij rijden nu

houden

- 1 ik hou(d) nu
- 2 hij houdt nu
- 3 wij houden nu

klankwoorden

Wat moet je doen?

1. Zeg het woord in je hoofd.
2. Hak het woord in klanken.
3. Schrijf de letters bij de klanken, in de goede volgorde.
4. Controleer het woord.

ISBN 978-90-487-1712-5

regelwoorden

Wat moet je doen?

1. Zeg het woord in je hoofd.
2. Past er een regel bij? Een regel gaat vóór.
3. Pas de regel toe. Schrijf het woord op.
4. Controleer het woord.

onthoudwoorden

Wat moet je doen?

1. Zeg het woord in je hoofd.
2. Hoort bij iedere klank een vaste letter? Nee? Hoort er een regel bij dit woord? Nee?
3. Dan is het een onthoudwoord. Weet je nog hoe je dat schrijft? Schrijf het woord op.
4. Controleer het woord.

werkwoorden

Wat moet je doen?

1. Bedenk: bij welk hele werkwoord hoort het woord?
2. Is het een persoonsvorm van dat werkwoord? Werkwoorden hebben (in de tt) drie verschillende persoonsvormen.
3. Is het geen persoonsvorm, maar een andere vorm? Dan gelden de gewone spellingregels.
4. Controleer het woord.